

Rondleiding in Abdijbibliotheek Tussen eeuwenoude bladzijden

Tekst Evert Visser (www.evertvisser.nl)

EGMOND-BINNEN - Rondneuzen in de oudste bibliotheek van Nederland, de abdij van Egmond is slechts voor weinigen weggelegd. Toch baanden vrijdag tien uitverkorenen zich een weg tussen eeuwenoude boeken. Als cadeautje vanwege de recente opening van de nieuwe bibliotheekvestiging in Egmond aan den Hoef.

Lopen door een stenen gang met links een kloostertuin, een ontmoeting met de abt Mathijssen en daarna het moment suprême: via een smalle donkere ruimte afdalen naar de kelder waar talloze houten kasten een prachtig stuk geschiedenis bewaren voor het nageslacht. Het resultaat: een bijzonder gevoel en even iets zwaarder ademen vanwege een stoffige atmosfeer. Verklaarbaar, want hier wachten maar liefst 33.000 boeken om opengeslagen te worden.

'Hel'

Broeder en bibliothecaris Pieter-Jacob vertelt dat de abdij nooit boeken uitleent maar soms wél wetenschappers toelaat. Hij toont boeken met kerkvaderteksten uit de Middeleeuwen, bibliografieën van heiligen, vertalingen van heilige geschriften, Bijbelwetenschappelijke boeken, evangeliën en boeken over bijvoorbeeld Bijbelse theologie en kerkelijk recht.

Maar ook literatuur van onder anderen Giphart, Carmiggelt, Achterberg en Reve - "ja, wij willen ook wel eens een ontspannend boek lezen" en boeken van Marx en Nietzsche - minder logisch in een katholieke omgeving maar nuttig voor onderzoeksdoeleinden - zijn in de Abdij vertegenwoordigd.

Dit soort boeken lagen volgens de bibliothecaris vroeger op een speciale bibliotheekafdeling met de titel 'de hel'. De abt moest destijds officieel toestemming geven als een broeder dit soort lichte en/of verderfelijke kost wilde lezen. Tegenwoordig is dit een normale zaak.

Geitenvel

Pieter-Jacob richt zich tijdens de rondleiding liever op 'stokoude schrijfselen'. Hij opent bijvoorbeeld een schriftje dat heet 'incarnatione verbi', in de eerste helft van de negende eeuw geschreven door een Ierse monnik. Het ligt in een kluis. Niet zo gek vanwege de leeftijd en omdat dit een uniek handschrift betreft met bladzijden gemaakt van schapen- of geitenvel. De bibliothecaris toont ook trots het oudste gedrukte boekwerk uit de bibliotheek, een formulierenboek met pauselijke stukken uit 1491.

Hij betast deze 'museumstukjes' weliswaar uiterst voorzichtig, maar niet met 'fluwelen handschoentjes'. Hij bladert met blote handen door de antieke bladzijden en zijn gasten krijgen het groene licht voor het maken van foto's. Met flitslicht. Ook gebruikt hij geen nauwkeurige temperatuur- en lichtbeheersing zoals dat doorgaans in musea gebeurt.

'Laat maar zo'

Overigens heeft de Egmondse abdij niet alle boeken die het ooit bezat in huis. De Universiteit van Leiden is eigenaar van de belangrijke historische geschriften uit Egmond. Deze boeken verhuisden na de verwoesting van de voormalige abdij in 1573 naar de universiteitsbibliotheek op bevel van Willem van Oranje. Zo bezit de universiteit het 'Evangelarium van Egmond', in het jaar 975 geschonken door graaf Dirk 11. Maar de

bibliothecaris ziet deze verhuizing niet als zwarte bladzijde. "De universiteit koestert het boek gelukkig, dus laat het maar zo."

Wormgaten

Een verhaal over een uiterst vakkundige restauratie van kaften van boeken is minstens zo interessant. Een vrouwelijke restaurateur dichtte ooit 28 wormgaten in uitgedroogd perkament, bevestigde een nieuwe hoek, sluihaken en een ring op een handgeverfd kalfsleren kaft. Ook heeft zij een boek met zadelzeep ingewreven. Een uiterst zorgvuldig werkje dat in onze massaproductiemaatschappij vrijwel ondenkbaar is. Toch is de aandacht voor historische boeken anno 2006 niet vervaagd. Zeker niet in de abdij, zo blijkt. De broeders eten gezamenlijk in stilte terwijl gelijktijdig één broeder uit een boek voorleest. Een vast ritueel. 's Middags een roman en 's avonds een vroom boek, zo vertelt de bibliothecaris.

Als de rondleiding eindigt, schenkt Lia Eekhout van de nieuwe bibliotheekvestiging in Egmond aan den Hoef de speciale gids het boek 'Het Journaal van Abel Tasman'. Dit is een verhaal over de ontdekking van de nieuwe wereld. En zo hebben de bezoekers meteen ook het nieuwste boek van de abdij bekeken.

Wordt vervolgd...?

Maar liefst zestig mensen hebben zich opgegeven voor deelname aan de rondleiding. Tien mensen werden ingeloot en mochten naar binnen. Wellicht gaat de abdij een dergelijke rondleiding herhalen. Maar of dit gebeurt en zo ja wanneer is onduidelijk. "We zijn niet zo dol op open dagen, want we zijn druk bezet. Maar wie weet...", zegt Pieter-Jacob op mysterieuze toon. Wordt vervolgd...?

<kader>

Wist u dat...

- broeder Pieter-Jacob de titels van de boeken in een computer opslaat? "Digitaliseren is handig. Maar toch is perkament beter dan bijvoorbeeld een cd-tje. De informatie op cd vergaat na verloop van tijd. Perkament blijft altijd bestaan."

- de broeders in de Egmondse abdij geen tv kijken. Ze hebben wel een videokamer waar ze - op een zelfgekozen tijdstip - films en documentaires kijken. "Tv kijken we niet omdat we om 05.15 uur opstaan. 's Avonds zijn we moe."